

Maa- ja metsätalousministeriö
Elintarvike- ja terveysosasto / kirjaamo
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

LAUSUNTO

22.11.2010

**Asia: LAUSUNTO ELÄINLÄÄKINNÄN ELÄINLÄÄKÄRITARPEESTA SEKÄ
KOULUTETTAVIEN ELÄINLÄÄKÄREIDEN MÄÄRÄN LISÄÄMISESTÄ
TEHDYSTÄ ESISELVITYKSESTÄ**

Viite: Dnro 2438/445/2010

Pyydettyinä lausuntonaan Suomen Eläinlääkäriliitto ry toteaa seuraavaa:

Tiivistelmässä todetaan, että eläinlääkärikoulutuksessa on tärkeitä lisätä suuntautumisvaihtoehtoja. Selvitystä lukiessa ilmenee kuitenkin, että oikeampi ilmaisu voisi olla suuntautumismahdollisuuksia tai ”valinnaisia opintoja”.

Johtopäätökset

1. Eläinlääkäriliitto yhtyy näkemykseen, että selvityksessä mainituin perusteluin eläinlääkäreitä tarvitaan lisää. Toisaalta tuotantotilojen vähentyminen saattaa myös joillakin sektoreilla vähentää tarvetta. Lisäksi tulisi huomioida, että peruskoulutettujen eläinlääkäreiden lisäksi maassamme on tarvetta erikoistuneille eläinlääkäreille. Tältä osin on jo tehty opetusministeriön asettaman työryhmän raportti vuodelta 2009.
2. Eläinlääkäriliitto yhtyy selvityksen näkemykseen, että eläinlääkäreiden määrällinen tarve tulee täyttymään. Koulutusmääriä ei ole syytä lisätä nyt, kun edellinen lisäys on tehty vasta 2008 ja nämä suuremmat kurssit eivät ole vielä työelämässä. Lisäksi eläinlääkäriliitto huomauttaa, että opiskelijalisäykset edellyttävät aina myös opetusresurssien lisäämistä. Eläinlääkäreiden määrässä tulee olemaan huomattava lisäys ja vuoden 2014 jälkeen tarvetta tulee arvioida kriittisesti ja tuolloin saattaa olla tarpeellista pohtia jopa koulutusmäärien vähentämistä.
3. Eläinlääkäriliitto pitää erittäin tärkeänä, että Suomessa koulutetaan yleislääkäriläisiä eläinlääkäreitä, joilla on myös EU:n lainsäädännön asettama virkaeläinlääkärin pätevyys. Eläinlääketieteellisen tiedon määrä lisääntyy kokoajan ja siten kaikille ei ole enää mahdollista opettaa kaikkea. Kansallisesti on kuitenkin

tärkeää, että kaikilla valmistuneilla eläinlääkäreillä on laillinen oikeus toimia kaikissa eläinlääkärin tehtävissä. Valinnaisilla opinnoilla on mahdollista syventyä johonkin eläinlääketieteen alaan, mutta varsinainen erikoistuminen tapahtuu vasta valmistumisen jälkeen. Suomalainen eläinlääkärinkoulutus täyttää myös EU:n virkaeläinlääkärin vaatimukset, joten eläinlääkärit ovat siten valmistuttuaan päteviä toimimaan esimerkiksi kunnan viroissa. Kaikissa eurooppalaisissa tutkinnoissa nämä vaatimukset eivät täyty.

4. Eläinlääkäriliitto yhtyy selvityksen johtopäätökseen, eikä näe tarvetta perustaa erillistä eläinlääkäreiden koulutusta muualle suomeen. Tällä hetkellä mm. EAEVE:n raportin perusteella opettajaresursseja on eläinlääketieteellisessä tiedekunnassa liian vähän. Resurssien hajauttaminen vaikuttaisi väistämättä myös opetuksen laatuun, joka tällä hetkellä on arvioitu erittäin hyväksi.

Eläinlääkäriliiton mielestä erikoistumiskoulutukseen liittyviä jaksoja ja täydennyskoulutusta tulee kuitenkin mahdollisuuksien mukaan järjestää muuallakin kuin pääkaupunkiseudulla.

5. Eläinlääkäriliitto ei näe tarpeellisena pakollisen kunnaneläinlääkärin palvelujakson perustamista. Eläinlääkäriliitto ei usko, että pakollisella palvelulla voitaisiin lisätä kunnaneläinlääkärin työn vetovoimaa. Kuntatyön houkuttelevuutta on mahdollista lisätä työolosuhteita parantamalla. Eläinlääkäriliiton käsitys on, että lääkäreiden pakollinen harjoittelu julkisella sektorilla ei ole helpottanut lääkäreiden rekrytointia. Kuntienkaan kannalta ei liene mielekästä saada työntekijöiksi epämotivoituneita eläinlääkäreitä. Eläinlääkäreistä noin kolmannes työskentelee kunnissa, joten työmarkkinoiden kannalta ei ole mielekästä yrittää ohjata kaikkia eläinlääkäreitä kuntatyöhön.

Lisäksi Eläinlääkäriliitto huomauttaa, että pakollinen harjoittelujakso ei liiton käsityksen mukaan ole edes EU-lainsäädännön mukaan mahdollinen. Ammattipätevyyden tunnustamista koskevan direktiivin 2005/36/EY mukaan laillistetulta eläinlääkäriltä ei voi vaatia enää lisäkoulutusta. Liiton käsitys on, että tätä on jo kokeiltu Unkarissa ja todettu lainsäädännön vastaiseksi. Lääkäreillä julkisessa terveydenhuollossa määrätty jakso on säädetty EU-lainsäädännössä, mutta sitäkään ei tulisi käyttää työvoimapolitiisena välineenä, vaan nimenomaan lääkäreiden koulutukseen sisältyvänä jaksena.

6. Suomen ulkopuolella valmistuneet eläinlääkärit on syytä saada joustavasti työelämään. Selvityksen perusteella jää kuitenkin epäselväksi millaisia mahdollisia lainsäädännöllisiä esteitä ulkomailta Suomeen saapuvien laillistamiseen liittyy. Eläinlääkäriliitto huomauttaa, että on erittäin tärkeää, että maassamme toimivilla eläinlääkäreillä on mm. riittävä Suomen lainsäädännön osaaminen. Ulkomailta valmistettujen eläinlääkäreiden laillistamista ei pidä helpottaa sillä kustannuksella, että maassamme olisi jatkossa eritasoisia tai erilaisiin tehtäviin vaihtelevasti päteviä eläinlääkäreitä.

1. Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset

Selvityksessä todetaan, että yhteisvastaanotoilla vain pitempiin virkavapauksiin haetaan ulkopuolinen sijainen. Eläinlääkäriliitto on tukenut eläinlääkäreiden työyhteisöjen muodostumista ja ympäristöterveydenhuollon seutukunnallistamista. Eläinlääkärit viihtyvät paremmin työyhteisöissä yksin työskentelyn sijaan ja on totta, että suuremmat yksiköt ovat vähemmän haavoittuvia äkillisten sairastumisien osalta, eikä koulutuksiin osallistuminen aina edellytä sijaisen saamista. Käytännössä kuitenkin sijaisia varmasti edelleen tarvitaan suurimmassa osassa yhteisvastaanottoja ainakin loma-aikoina.

2. Eläinlääkäreiden määrä sekä eläinlääkäripalvelujen kysyntä

Sijaistarpeen osalta Eläinlääkäriliitto toistaa edellisen kohdan huomiot. Mikäli yhteistoiminta-alueella on järjestetty vakituinen sijaisjärjestelmä, niin sijaistarve vähenee, mutta vakituisen työvoiman tarve kasvaa, kuten selvityksessä todetaan. Tällä hetkellä eläinlääkäreiden työsidonnaisuus koetaan liian suureksi ja tämä osaltaan vaikeuttaa eläinlääkäreiden rekrytointia. Jatkuva vastavuoroisen sijaistaminen ei ole toivottavaa edes yhteistoiminta-alueilla. Sijaisjärjestelyt vaativat joko sijaisten käyttöä tai vakituista sijaisjärjestelmää, joten sijaisuuksiin käytettävä resurssitarve tuskin vähenee.

3. Kunnaneläinlääkärin työnkuvan muutokset

Selvityksessä kuvaillaan kunnaneläinlääkärin yksinäisyyttä ja suunnitteleamattomuutta. Eläinlääkäriliiton käsitys on, että tämä työnkuva on jäämässä historiaan. Eläinlääkintähuoltolaki velvoittaa järjestämään eläinlääkintähuollon yhteistoiminta-alueilla. Selvityksessä aivan oikein todetaan, että eläinlääkärit haluavat työskennellä kollegoiden kanssa ja nykyistä suunnitelmallisemmin. Eläinlääkäreiden määrää lisäämällä ei voida houkutella eläinlääkäreitä töihin, joissa työolosuhteet eivät ole kunnossa ja siten, muutokset ovat myös välttämättömiä. Eläinlääkäriliitto yhtyy selvityksen näkemykseen, että myös palkkauksella on vaikutusta eläinlääkäreiden rekrytointiin.

Eläinlääkäriliiton näkemyksen mukaan eläinlääkäreistä on määrällistä niukkuutta, mutta kaikissa tilanteissa rekrytointivaikeudet eivät johdu eläinlääkäreiden määrästä. Hyvillä työolosuhteilla ja palkkauksella voidaan parantaa eläinlääkäreiden saatavuutta ja vastaavasti huonoihin työolosuhteisiin ei eläinlääkärikoulutuksen lisääminen auta.

4. Eläinlääkärien koulutus – nykytila ja tarve

Koulutuksen osalta on syytä huomioida, että eläinlääkärit ovat omalta osaltaan vastuussa myös ihmisten terveydestä. Elintarviketurvallisuutta valvotaan myös EU:n linjausten mukaisesti pellolta pöytään ja on oleellisen tärkeää, että tuotantoeläimiä hoitava eläinlääkäri ymmärtää elintarviketurvallisuutta ja vastaavasti elintarvikevalvonnassa ymmärretään alkutuotantoa. Suomessa elintarviketurvallisuus on korkeatasoista ja siihen on osaltaan vaikuttanut eläinlääkäreiden vahva elintarvikehygieeninen koulutus. Virkaeläinlääkärin pätevyys edellyttää perehtymistä elintarviketurvallisuuteen.

5. Kunnaneläinlääkärijärjestelmän haasteet ja kehittämistarpeet

Eläinlääkäriliitto yhtyy selvityksen näkemykseen, että työolosuhteilla on suuri merkitys eläinlääkäreiden rekrytoinnissa. Eläinlääkäriliiton tekemisen selvitysten mukaan kunnaneläinlääkäriin työssä erityisen raskaaksi koetaan työsidonnaisuus, sekavat toimenkuvat ja työn yksinäisyys. Erityisesti tiheä päivystysvelvollisuus ja vapaa-ajan menettämisestä hyvin vähäiseksi koettu rahallinen korvaus koetaan kuntatyön rasitteeksi. Uusi eläinlääkintähuoltolaki antaa hyvät valmiudet muokata työnkuvia ja laki myös velvoittaa järjestämään eläinlääkintähuollon yhteistoiminta-alueittain.

6. Tarvittavat lisäselvitykset

Eläinlääkäriliiton mielestä eläinlääkäreiden määrän arviointiin ei juuri tällä hetkellä tarvita lisäselvityksiä. Eläinlääkintähuoltolain toimeenpano on kesken ja sen lopulliset vaikutukset vakiintumatta. Lisäksi jo käynnissä olevat muutokset jatkuvat: Tuotantoeläintilojen määrä vähenee edelleen ja vastaavasti hevosten sekä pieneläinten määrä kasvaa. Eläinten omistajat odottavat yhä korkeatasoisempaa ja erikoistuneempaa hoitoa. Tuotantotilojen koko kasvaa ja eläinlääkäreiltä edellytetään uudenlaista osaamista suurten yksikköjen terveydenhuoltotyössä.. Eläinlääkärikunta naisistuu entisestään, koska nuoret ikäluokat ovat pääasiassa naisia.

Eläinlääkäreiden lisätarpeeseen on jo vastattu koulutusmääriä lisäämällä. Eläinlääkintähuoltolain uudistus ja sen toimeenpano mahdollistavat työolosuhteiden parantamisen ja siten paremman eläinlääkäreiden rekrytoinnin. Eläinlääkäriliiton näkemyksen mukaan eläinlääkäripulaan on jo vastattu aikaisemmillä päätöksillä ja nyt on ennen aikaista arvioida näiden päätösten vaikutusta. Eläinlääkäreiden määrää tulee arvioida kriittisesti uudestaan esimerkiksi vuoden 2014 jälkeen kun suuremmat vuosikurssit siirtyvät työelämään.

Yhteiskunnassa on pulaa myös erikoistuneista eläinlääkäreistä. Tuotantoeläinten terveydenhuolto, yhä suuremmat eläinyksiköt ja eläinlääkinnän lisääntyneet vaatimukset edellyttävät erikoisosaamista ja jatkokouluttautumista. Perusopetuksen määrän lisäämisen sijaan olisikin tarpeen lisätä eläinlääkäreiden erikoistumis- ja jatkokoulutusmahdollisuuksia. Eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutusta on pohtinut Opetusministeriön työryhmä, joka antoi loppuraporttinsa 2009. Täydennyskoulutukseen on nykyisin kohtuullisen hyvät mahdollisuudet kurssitarjonnan puitteissa, mutta ongelma on jossain määrin mahdollisuudessa osallistua näille kursseille.

Lisäselvitysten osalta Eläinlääkäriliiton näkemyksen mukaan on tarpeen arvioida opetushenkilökunnan määrää ja sen yhteydessä myös erikoistumiskoulutuksen mahdollisuuksia. Tältäkin osin tarvittavaa tietoa on saatavissa tuoreista selvityksistä (EAEVE-arviointi ja OPM:n erikoistumiskoulutusta käsittelevä raportti).

Sanna Hellström
puheenjohtaja

Mika Leppinen
toiminnanjohtaja